

Prof. dr hab. Stanisław Owsiak
Akademia Ekonomiczna w Krakowie

Ekspertyza nr 204
(IP-89G)

Ocena propozycji Ministerstwa Finansów w zakresie:
„Obsługa długu krajowego w 2000 roku. Część 79 Budżetu państwa.
Dział 94”

1. W stosunku do przedłożenia rządowego z września 1999 roku w ocenianej Części 79, Dział 94 „Obsługa długu krajowego” na rok 2000 nie wprowadzone zostały zmiany, gdyż wydatki na obsługę długu publicznego mają wynieść **15.658.058 tys. zł.**

Z kwoty tej przypada na:

- koszty obsługi zadłużenia budżetu państwa 12.552.400 tys. zł,
- wydatki z tytułu poręczeń spłaty krajowych kredytów bankowych udzielonych w imieniu Skarbu Państwa .600 tys. zł.

2. Wydatki na obsługę długu krajowego zmniejszyć się mają o 15,6 % w stosunku do ustawy budżetowej w roku 1999, co powoduje istotne napięcia w budżecie państwa, o czym poniżej.

3. Podtrzymuję ogólną ocenę wyrażaną na podstawie wrześniowego przedłożenia budżetowego co do pozytywnej działalności Rządu w kształtowaniu kosztów obsługi długu krajowego. Wyraża się to w aktywnym podejściu do ograniczania kosztów - z jednej strony, przy jednoczesnym dążeniu do zaspokojeniu popytu Rządu na pieniądź - zaś z drugiej strony.

4. Zasadnicza wątpliwość powstaje jednak co do realności przyjętych założeń wyznaczających kwotę przewidzianych kosztów obsługi skarbowych papierów wartościowych (SPW). Wielkość tych kosztów została zmniejszona, jednak przyjęte parametry - w świetle najnowszych wyników gospodarki, a zwłaszcza prawdopodobnie wyższego wskaźnika inflacji w 1999 roku - stawia pod znakiem zapytania ich realność, co rzutować będzie negatywnie na koszty pozyskiwania pieniądza. Jest wielce wątpliwe, czy uda się obniżyć średnie rentowności bonów skarbowych z 13% w styczniu 2000 do 11% w grudniu 2000 roku. Wątpliwe też jest założenie, co do struktury sprzedaży bonów skarbowych, gdyż według projektu aż 77% mają stanowić bony roczne. Wobec tych wątpliwych założeń pozytywny jest jedynie symptom stosunkowo niewielkiego udziału kosztów obsługi bonów skarbowych w kosztach obsługi SPW ogółem stanowią około 20%. Problem jednak w tym, że udział ten może się z konieczności zwiększyć wobec zmniejszonego popytu na obligacje skarbowe.

5. W przypadku obligacji skarbowych o zmiennej stopie procentowej ich rentowność opiera się na rentowności bonów skarbowych, a to zobowiązuje znowu do krytycznego spojrzenia na prognozowany poziom inflacji. Paradoksalnie jednak ewentualnie wyższy wskaźnik inflacji i jego negatywny wpływ na koszty obsługi krajowego długu publicznego może być sprzymierzeńcem Rządu w pokonywaniu pojawiających się trudności związanych z pokrywaniem kosztów obsługi długu krajowego. Negatywne skutki wyższych kosztów obsługi zadłużenia krajowego budżetu państwa mogą być bowiem częściowo złagodzone przez wyższe, niż zaplanowano w projekcie ustawy budżetowej, dochody z podatków pośrednich (VAT). Te wyższe dochody mogą być źródłem finansowania wyższych kosztów obsługi długu krajowego.

6. W tej sytuacji za minimalne należy uznać wnioski Ministerstwa Finansów (s. 12 - 13), aby zwiększyć rezerwę na koszty obsługi zadłużenia krajowego, nie przewidywać oszczędności w środkach na pokrywanie wydatków związanych z finansowaniem obsługi długu krajowego z możliwością przeznaczania ich na inne cele (tak jak to się udało w roku 1999). W pełni popieram propozycję, aby pozostawić Rządowi pełne uprawnienia w zakresie przesuwania środków między Częściami budżetu: 78 i 79 na pokrywanie kosztów obsługi zadłużenia krajowego i kosztów zadłużenia zagranicznego, i odwrotnie, w zależności od sytuacji.

7, Powyższa propozycja nie zwalnia jednak od postawienia pytania podstawowego, czy wobec trafnie wymienionych zagrożeń (s. 11-12) nie należy zwiększyć deficytu budżetowego, tak aby nie tworzyć zbędnych napięć w budżecie państwa, które są - moim zdaniem - nieuniknione przy wielu nierealistycznych założeniach (na co zwracam uwagę w innych opiniach) oraz wskazanych przez Rząd zagrożeniach, które pojawią się w trakcie realizacji budżetu